

Ammattikoulutus ulkomailla

Opetusneuvos Tarja Riihimäki

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Ammattikoulutus ulkomailla

- Lähtökohtia
 - ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetuissa laeissa ei ole säännöksiä koulutuksen järjestämisestä ulkomailla
 - tilastotietoa ulkomailla tapahtuvasta koulutuksesta ei juurikaan ole käytettävissä:
 - Suomen kansalaisille ulkomailla ja ulkomaalaisille Suomessa tai ulkomailla järjestettävien näyttötutkintotilaisuuksien määrästä ja tutkintojen järjestämisen tavoista (esim. kieli) ei ole saatavilla täsmällisiä tietoja
 - ulkomailla tapahtuvasta työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisestä ei kerätä systemaattisesti tietoja

HUOM!

Esitys perustuu Opetushallituksen vielä kesken olevaan työryhmätyöhön, joten se **ei sisällä lopullisia päätelmiä** ulkomailla tapahtuvan koulutuksen järjestämisestä, vaan tarjoaa "pohdinta-alustan" aiheeseen.

Näyttötutkinnot ja työssäoppiminen ulkomailla

- Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa ei ole säännöksiä valmistavan koulutuksen ja näyttötutkintojen järjestämisestä ulkomailla
 - lain ei ole katsottu estävän näyttötutkintojen ja niiden osien suorittamista ulkomailla, joskaan vakiintunutta tulkintakäytäntöä ei ole
 - tällä hetkellä järjestetään jonkin verran näyttötutkintojen osia ulkomailla ja tutkintoa suoritettaessa sallitaan osittain myös muun kuin suomen tai ruotsin kielen käyttäminen
- Ammatillista peruskoulutusta koskevassa OKM:n myöntämässä koulutuksen järjestämisluvassa mainitaan kunnat, joissa koulutusta voidaan järjestää
 - oppilaitoksen tai muun pysyvän koulutuspaikan perustaminen edellyttää sijaintikunnan mainintaa koulutuksen järjestämisluvassa eli lupaa OKM:ltä
 - lain ei ole katsottu estävän koulutuksen (tilapäisen) tai siihen liittyvän työssäoppimisen järjestämistä ulkomailla

- Enemmistö, yli 80 % ulkomaille lähtevistä opiskelijoista, suorittaa ammatillista perustutkintoa (Cimo: kansainvälinen liikkuvuus 2011)
 - yli 80 % ulkomaille lähteneistä opiskelijoista suoritti opintoihinsa sisältyvää työssäoppimista ulkomailla
 - ulkomailla hankittu osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan Suomessa opintoja ja tutkinnon suorittamista henkilökohtaistettaessa
- Tutkintotilaisuuksia ja näyttöjä on järjestetty ja annettu jonkin verran ulkomailla, yleensä liikkuvuushankkeiden yhteydessä:
 - yleisimmin suomalaiset arvioijat ovat matkustaneet ulkomaille arvioimaan näytön tai paikalliset on koulutettu arvioimaan näyttöjä suomalaisen käytännön mukaan
- Haaste:
 - liikkuvuusjakson jälkeisessä näytössä Suomessa ei voida arvioida kaikkea ulkomailla hankittua osaamista

- Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain tarkoitus
 - lainsäädännöllä tavoitellaan Suomessa asuvan aikuisväestön kouluttamista ja ammatillisen osaamisen varmistamista suomalaista työ- ja elinkeinoelämää varten
- Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa sama lähtökohta
 - ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä, jotka myöskään ulkomaalaisten opiskelijaksi ottamisen ja tutkintojen suorittamisen (tästä olemassa UM:n erilliset ohjeet esim. oleskeluluvan suhteen)
- Alustava johtopäätös:
 - ulkomailla järjestettäviin näyttötutkintoihin, työssäoppimisjaksoihin ja ammattiosaamisen näyttöihin osallistuvilta voidaan edellyttää, että he ovat joko suomalaisen koulutuksen järjestäjän opiskelijoita tai, jos he suorittavat tutkintoa tai sen osaa ilman valmistavaa koulutusta, he ovat Suomen kansalaisia tai heillä on asuinpaikka Suomessa tai muu sellainen riippuvuus Suomeen, jonka perusteella heidän voidaan katsoa kuuluvan työvoimaan Suomessa
 - näyttötutkintojen järjestäminen pelkästään näyttötutkinnon suorittamista varten Suomeen tuleville ulkomaalaisille samoin kuin ulkomaalaisille näyttötutkinnon järjestäminen ulkomailla voidaan katsoa olevan vähintäänkin voimassa olevan lainsäädännön lähtökohdan ja tarkoituksen vastaista

Opetus- ja tutkintokieli sekä tulkin käyttö näyttötutkinnossa

- Opetus- tai tutkintokielenä on suomi tai ruotsi
 - lähtökohtana: opiskelija tai tutkinnon suorittaja hallitsee opetuskielen riittävällä tavalla ja tutkinnon läpäisyn kannalta opetuskielen hallinta on käytännössä välttämätöntä
- Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestämisluvassa opetuskielenä voi olla vieras kieli
 - ammattiosaamisen näytöt samoin kuin näyttötutkinnot voidaan järjestää opetuskielellä
- Näyttötutkintojen järjestäminen ulkomailla ja ulkomaalaisille Suomessa
 - tällä hetkellä epäselvää, voiko näyttötutkintotilanteessa käyttää tulkkia, kun tutkinnon perusteet, ohjeistus sekä tutkintoon sisältyvät kirjalliset tehtävät ovat suomeksi tai ruotsiksi
 - näyttötutkinnon suorittajalla ja arvioijilla ei ole yhteistä kieltä:
 - lainsäädäntöön ja Opetushallituksen määräyksiin ja ohjeisiin ei sisälly säännöksiä tulkin tai muiden tulkitsemistapojen käyttämisestä tutkintoa suoritettaessa
 - tutkintovaatimukset edellyttävät tutkintokielen riittävää osaamista, jolloin tulkin käyttö ei ole mahdollista kuin hyvin rajoitetusti

Mitä on koulutusvienti?

- koulutusvienti on **koulutusosaamisen** vientiä
- kattaa perinteisen koulutuksen ja mm.
 - opetusteknologian ja –materiaalin
 - konsultoinnin
 - teknologian ohella annetun koulutuksen oppimispelit
 - opetussuunnitelmat ja muut opetuksen konseptit
- vientiä - > asiakas ulkomainen
 - itse koulutus voi kuitenkin tapahtua myös Suomessa

Ammatillinen koulutus ja koulutusvienti

- toimivat työelämäyhteydet vahvuus
- nykytilanne (kaikille?) epäselvä – yksittäisiä (pieniä) toimijoita olemassa
 - mitä on ammatillisen koulutuksen vienti?
- verkostot ja klusterimainen toiminta puuttuvat
- ammatillisen koulutuksen kehittämistoimet ovat johtaneet toimivaan ja kehityskelpoiseen järjestelmään, joka on kiinnostava esim. eurooppalaisesta näkökulmasta
 - johtaako kiinnostus vientituotteiden löytymiseen?
- suomalainen ratkaisu ei toimi toiseen maahan siirrettynä – vienti edellyttää aina kohdemaan koulutusjärjestelmän ja kulttuurin tuntemusta myös eettiset näkökohdat on huomioitava
- koulutusviennin säätely lapsenkengissä eli mitä voidaan myydä?

Linkkejä

- Kiinnostuksesta kysynnäksi ja tuotteiksi – Suomen koulutusviennin strategiset linjaukset. Valtioneuvoston periaatepäätös (tiivistelmä): <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okm11.pdf?lang=fi>
- Koko julkaisu: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/koulutusvienti/liitteet/koulutusvientistrategia.pdf>
- Finpro: Future Learning Finland: <http://www.finpro.fi/en-US/Programs/Future+Learning+Finland/>
- Koulutuksen järjestäjien yhdistys: www.amke.fi